

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев1 9/2024
20.02.2026. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Татјане Миљуш, председника већа, Јасмине Стаменковић и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Владимир Пантелић, адвокат у ..., против тужених 1. ББ из ..., чији је пуномоћник Катарина Костић, адвокат у ..., 2. ВВ и 3. ГГ, главних и одговорних уредника портала "Пешчаник" и 4. Удружења грађана "Пешчаник", сви на адреси Београд, чији је заједнички пуномоћник Катарина Радовић, адвокат у ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизијама тужене ББ, из ..., и тужених ВВ, ГГ и Удружења грађана „Пешчаник“, сви на адреси Београд, изјављеним против пресуде Апелационог суда у Београду ГжЗ 217/2018 од 17.10.2018. године, у седници одржаној дана 20.02.2026. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈАЈУ СЕ ревизије тужених ББ из ..., ВВ, ГГ и Удружења грађана „Пешчаник“, сви из Београда, па се **ПРЕИНАЧАВАЈУ** пресуда Апелационог суда у Београду ГжЗ 217/2018 од 17.10.2018. године у ставовима 1, 3, 4. и 5. изреке и пресуда Вишег суда у Београду ПЗ 313/2016 од 10.07.2018. године у ставовима 1, 2 и 4. изреке и **ПРЕСУЂУЈЕ** тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиоца АА да се тужени солидарно обавезу да му накнаде нематеријалну штету због повреде части и угледа исплатом износа од 150.000,00 динара са каматом од 10.07.2018. године до исплате, да се туженима главним и одговорним уредницама портала „Пешчаник“ ВВ и ГГ наложи да о свом трошку јавно објаве правноснажну пресуду којом је изречена обавеза накнаде штете, у првом следећем издању портала „Пешчаник“ рачунајући од дана доношења пресуде, као и захтев да му накнаде трошкове спора.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој ББ, из ..., накнади трошкове парничног поступка у износу од 75.000,00 динара, а све у року од 15 дана од дана достављања преписа пресуде.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженима ВВ, ГГ, обе из ... и Удружењу грађана „Пешчаник“ из Београда, накнади трошкове парничног поступка у износу од 81.000,00 динара, у року од 15 дана од дана достављања преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду ПЗ 313/2016 од 10.07.2018. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца па су обавезани тужени да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због повреде части и угледа солидарно исплате износ од 200.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 10.07.2018. године па до исплате. Ставом другим изреке, наложено је туженима главним и одговорним уредницима портала "Пешчаник" ВВ и ГГ да о свом трошку јавно објаве правноснажну пресуду којом је изречена обавеза накнаде штете, у првом следећем издању портала "Пешчаник" рачунајући од дана доношења пресуде. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да суд наложи туженима ББ и Удружењу грађана "Пешчаник" да о свом трошку јавно објаве правноснажну пресуду којом је изречена обавеза накнаде штете, у првом следећем издању портала "Пешчаник" рачунајући од дана доношења пресуде, као неоснован. Ставом четвртим изреке, обавезани су тужени да тужиоцу солидарно надокнаде трошкове парничног поступка у износу од 95.100,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж3 217/2018 од 17.10.2018. године, у ставу првом изреке, одбијене су као неосноване жалбе тужених и потврђена пресуда Вишег суда у Београду ПЗ 313/2016 од 10.07.2018. године у ставу првом изреке у делу у коме су обавезани тужени да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због повреде части и угледа солидарно исплате износ од 150.000,00 динара са каматом од 10.07.2018. године па до исплате, као и у ставу другом изреке. Ставом другим изреке, преиначена је пресуда Вишег суда у Београду ПЗ 313/2016 од 10.07.2018. године у преосталом делу става првог изреке и одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезу тужени да му солидарно исплате на име накнаде нематеријалне штете због повреде части и угледа износ од још 50.000,00 динара са каматом од 10.07.2018. године па до исплате. Ставом трећим изреке, преиначено је решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу четвртим изреке пресуде Вишег суда у Београду ПЗ 313/2016 од 10.07.2018. године, тако што су обавезани тужени да тужиоцу накнаде трошкове парничног поступка у износу од 93.100,00 динара. Ставом четвртим изреке, одбијен је захтев тужене ББ за накнаду трошкова другостепеног поступка. Ставом петим изреке, одбијен је захтев тужених ВВ, ГГ и Удружења грађана „Пешчаник“ за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, у ставовима 1,3, и 4. изреке, тужена ББ из ... је изјавила дозвољену и благовремену ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка, због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и због погрешне примене материјалног права.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, у ставовима 1,3 и 5. изреке, тужене ВВ, ГГ и Удружење грађана „Пешчаник“ сви из Београда, изјавили су дозвољену и благовремену ревизију због погрешне примене материјалног права.

Тужилац је у одговору на ревизије тужених, у целости оспорио наводе ревидената и предложио да се ревизије одбаце као недозвољене, односно одбију као неосноване.

Решењем Врховног касационог суда Рев 839/19 од 21.03.2019. године ревизије тужених су одбачене као недозвољене. Одлучујући о уставним жалбама друго, треће и четвртотуженог, Уставни суд је одлуком Уж 8174/2019 од 08.02.2024 године поништио решење Врховног касационог суда, са правним дејством и према првотуженој, па је одредио да Врховни суд донесе нову одлуку о ревизијама тужених изјављеним против пресуде Апелационог суда у Београду Гж3 217/2018.

Врховни суд је у складу са налогом Уставног суда испитао побијану пресуду на основу члана 408. ЗПП и установио да су ревизије тужених основане.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању од стране првостепеног суда, дана 13.05.2016. године на интернет порталу "Пешчаник", чије су главне и одговорне уреднице тужене ВВ и ГГ, а издавач Удружење грађана „Пешчаник“, објављен је текст под насловом "Досољавање" аутора, тужене првог реда ББ у коме је између осталог наведено:

"Добро, све је то проваљено. Једино је глупост министра АА ненадмашна и непредвидива. До сада нисмо открили зашто је баш њему додељена улога да испадне најглупљи. Можда зато што се он увек појављује после Вучића да "запуши" преостале рупе. И какве бисере је просуо овога пута? Изјавио је да је "спин" то што је главна вест у Србији рушење три нелегална објекта у Савамали. Баш само три објекта? А видесмо ону гомилу шута коју багери данима уклањају, а и рушење је трајало целу ноћ. Министар је мудро додао да рушење на такав начин не сме да се дешава, али и када се деси никако не треба да буде главна вест у Србији, него ваљда треба да буде споредна, или да је нема као вести да маскирани људи ноћу нелегално руше центар града и врше сијасет кривичних дела. Јесте му то много глупо, али ово што следи је најглупље. На питање новинарке зашто полиција није реаговала када су унесрећени чувари и власници објеката у Савамали обавестили шта се дешава, он је рекао да полиција није смела да реагује јер није дозвољено угрожавати животе полицајаца! Могла је, каже министар да их убије електрична струја из порушених објеката: и ето шта је испало - полиција служи томе да чува полицију. А грађани, њима шта Бог да, нека их удари струја. У ствари, тако им и треба. Министар је лепо објаснио да се ради о грађанима чији су објекти служили "за стицање богатства", да су то грађевине добијене спрегом политике и тајкуна. Вучић је већ претио да ће се испитати ко је тим тајкунима дао дозволе да подижу нелегалне објекте који сметају његовој визији Београда на води, где има све да сија и шљашти. Што да се ти "тајкуни" багерима не растерају кад министар каже да им је десет пута одбијена легализација изграђених објеката. Баш десет пута".

Пре објављивања спорног текста, у емисији РТС-а дана 12.05.2016. године Заштитник грађана је изјавио да је "неспорно утврђено у поступку контроле да полиција није радила свој посао како треба и да то што је оставила грађане на милост и немилост људима у фантомкама није резултат појединачне процене неког полицајца, већ да је таква наредба дата", а министар унутрашњих послова АА је одговорио да "свакако нико из врха полиције заиста није дао било какво наређење којим се наређује нешто противзаконито. Али када дође до угрожавања живота полицајаца, као на пример када имамо исечене напонске каблове, онда заиста полиција не поступа, значи, не прилази том делу, док се не отклони опасност по животе полицајаца, али излази на терен као што је патрола Савског венца изашла на терен. Ја свакако могу да инсистирам на спровођењу истраге, али их ја лично не спроводим. Тако да, нити ћу слушати било какве снимке, нити ћу ја спроводити истрагу. То ради тужилац, и по налогу тужиоца се истраге и спроводе".

Тужилац је као министар унутрашњих послова, коју функцију је обављао од априла 2014. године, приликом саслушања у својству парничне странке изјавио да је свестан функције и могућности критике које нису истините, али да сматра да је то део посла и да је јавни функционер дужан то да трпи. Међутим, предметни текст не представља оно што је као јавни функционер дужан да трпи, јер не представља изношење критичког мишљења аутора, већ је била директна увреда њега у којој се назива "глупим" и да је његова глупост

ненадмашна; да је дужан да трпи критику, али не и увреду, а да су речи изнете у тексту како су назначене: "једино је глупост министра АА ненадмашна и непредвидива" била намера да се увреди. Да је реч о тексту који се бави тиме шта он ради везано за његов посао и да критикује његове поступке, то да ли би се он сложио или не, одговорио би у медијима, али у конкретном случају то се није десило, јер је то била увреда на шта је тешко одговорити. Предметни текст не представља изношење критичког мишљења, већ директну увреду њега и изношењем увреде на јавни начин у средствима јавног информисања повређена је његова част и углед, јер овај текст чита велики број људи који могу сматрати да се он нереаговањем слаже са оним што је написано. У конкретном случају људи из његовог непосредног радног окружења су долазили, јер су и они видели да је ово увреда, а не критика његовог рада. Да је тужена рекла "само су аргументи министра АА глупи или ненадмашно глупи" сматрао би да се односило на аргументе које је изнео, али с обзиром на садржину текста реч је о увреди лично.

Тужена ББ није спорила да је написала предметни текст "Досољавање". Текст је објављен као реакција тужене, која је доктор социологије, политичар и бави се анализом друштвених и политичких збивања, на догађаје који су се одвијали непосредно пре објављивања текста, а који се односе на рушење објеката у Херцеговачкој улици у Београду у Савамали, као и њена реакција на оно што је тужилац изјавио за РТС и N1 и сматра да текст представља дозвољену политичку критику у једном изузетно драматичном и трауматичном догађају као што је било рушење у Савамали. Тужилац је био министар полиције и све је написано с тих разлога, јер је сматрала да је министар полиције одговоран за то што није спречено рушење једног дела главног града Србије, иако је полиција благовремено била обавештена о томе и одбила да реагује, тако да текст представља критику понашања министра АА као министра полиције. Сматра неодговорном изјаву тужиоца да је цела та прича о Савамали спин, да тај догађај не заслужује да буде објављен као прва вест, јер сматра да је то била апсолутно прва вест и да су сви ту вест коментарисали, да је непримерено да министар полиције у јавности износи нетачне чињенице, јер је рекао да су порушене три бараке, а порушено је дванаест, да су ти објекти били нелегални и да постоји 10 пресуда да су објекти нелегални, па сматра, да је то тачно, не би било потребно да тајно, ноћу, под фантомкама дође нека екипа да сруши део града, него би требало да се изврше тих 10 пресуда, потпуно легално, по дану.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је делимично усвојио тужбени захтев налазећи да је дана 13.05.2016. године, малициозно и нетачно пренета изјава тужиоца поводом нелегалног рушења објеката у Херцеговачкој улици, да предметни текст не доприноси јавној расправи о наведеном догађају и није усмерен на решење проблема, већ је усмерен на вређање и субјективну категоризацију тужиоца, на вређање његовог достојанства, угледа и части јер је у спорном тексту наведено "једино је глупост министра полиције АА ненадмашна и непредвидива" и "до сада нисмо још открили зашто је баш њему додељена улога да испадне најглупљи", а изнете квалификације су лезионог карактера, с обзиром да је тужилац окарактерисан као неко ко је "најглупљи" и чија је "глупост ненадмашна", што је довело до личне погођености тужиоца. Изнете квалификације објављене у тексту "Досољавање" представљају прекорачење слободе јавног информисања и слободе изражавања, јер немају карактер озбиљне критике на појаве које су од интереса за јавност, већ имају тенденцију вређања и омаловажавања тужиоца. Новинарско мишљење може бити изражено са извесном дозом

претеривања и провокације ради указивања на одређену важну друштвену тему која је од јавног интереса, тужилац као министар полиције и носилац јавне функције дужан је да трпи критику, али није као јавни функционер лишен права на лично достојанство и у конкретном случају ово правило није поштовано, јер су тужиоцу приписане личне особине које су довеле до директне повређености части и угледа тужиоца. Имајући у виду наведено, а применом одредбе члана 200. Закона о облигационим односима, ценећи све штетне последице које су објављивањем текста наступиле за тужиоца и да се оваквим текстом објављеним на порталу "Пешчаник", који је читан и аутора, тужене ББ, која је често присутна у медијима и чији се ставови често преносе, нарушава углед и кредибилитет тужиоца у очима шире јавности и очима сарадника, првостепени суд је нашао да правична накнада износи 200.000,00 динара. Применом одредбе члана 120. Закона о јавном информисању и медијима, наложено је главним и одговорним уредницима да јавно објаве правоснажну пресуду, док је такав захтев одбијен у односу на тужену ББ и Удружење грађана "Пешчаник".

Апелациони суд је прихватио разлоге које је у прилог својој одлуци дао првостепени суд, с тим да је погрешно позивање на одредбе Закона о јавном информисању и медијима у погледу одговорности тужене ББ. И по схватању тог суда тужилац је претрпео нематеријалну штету објављивањем текста на интернет порталу „Пешчаник“, дана 13.05.2016. године под насловом: „Досољавање“, код правилног закључка првостепеног суда да делови тог текста не доприносе јавној расправи о наведеном догађају и нису усмерени на решење проблема већ на вређање и субјективну категоризацију тужиоца, на вређање његовог достојанства, угледа и части. Из тих текстова произлази да је тужилац окарактерисан као неко ко је „најглупљи“ и да је његова „глупост ненадмашна“ и речима „Јесте му то много глупо, али ово што следи је најглупље“, па предметни текст садржински у односу на наводе које је тужилац истакао да га вређају, не доприноси јавној расправи нити решавању одређеног проблема, нити ширењу демократије у друштву, већ представља личну повреду тужиоца. На основу одмеравања правичне накнаде нематеријалне штете, другостепени суд је делимично потврдио првостепену пресуду, позивом на одредбе Закона о облигационим односима и Закона о јавном информисању и медијима.

Врховни суд не прихвата становиште нижестепених судова.

За правилну примену материјалног права у спору који је покренут ради заштите права на приватни живот, релевантно је да ли постоје услови за ограничење слободе изражавања првотужене, односно тужених. Чланом 8. Европске конвенције о људским правима и слободама гарантовано је право на поштовање приватног живота. Чланом 10. исте конвенције гарантована је слобода изражавања. У конкуренцији ове две вредности загарантоване Конвенцијом која је саставни део нашег унутрашњег правног поретка, Европски суд за људска права је успоставио одређене критеријуме приликом оцене да ли постоји оправданост мешања у слободу изражавања. Први критеријум се односи на питање да ли су изјаве које су дате допринеле расправи од јавног интереса. Затим, да ли се лице које тражи поштовање свог приватног живота може сматрати јавном личношћу. Следећи критеријум је садржај и облик информација садржаних у чланку и последице њиховог објављивања.

У конкретном случају повод чланка чији је аутор првотужена је изјава тужиоца коју је дао у својству министра унутрашњих послова. Изјава, односно интервју је дат након догађаја у Савамали, догађаја за који је према изјави Заштитника грађана,

„неспорно утврђено у поступку контроле да полиција није радила свој посао како треба и да то што је оставила грађане на милост и немилост људима у фантомкама није резултат појединачне процене неког полицајца, већ да је таква наредба дата.“ У изјави је тужилац одговорио да свакако нико из врха полиције заиста није дао такво наређење којим се наређује нешто „противзаконито“ и да полиција не поступа док се не отклони опасност по животе полицајаца. Нема сумње да се ради о догађају за који је јавност легитимно заинтересована, о догађају који привлачи пажњу јавности јер се тиче добробити грађана и живота друштвене заједнице. Ово зато што се ради о догађају који је проузроковао многа питања која изавајају значајне контроверзе, која су важна са друштвеног аспекта и укључују проблем за који је јавност имала посебан интерес да буде обавештена.

Ради разматрања потребе ограничавања слободе изражавања у вези са заштитом права на приватни живот, потребно је направити разлику између „обичног“ појединца и лица које делује у јавном контексту, као политичка или јавна личност. По овом критеријуму, тужилац свакако спада у круг личности у погледу којих су границе критичког коментара шире. Јавне личности, укључујући политичаре, као и функционере, неизбежно су и свесно изложени јавном преиспитивању. Стога, они морају показати и већи степен толеранције у односу на критичко мишљење. Тужилац као политичар, а нарочито као министар надлежан за ресор унутрашњих послова, а у надлежности тог министарства је одржавање јавног реда и мира које је непосредно доведено у питање спорним догађајем, суочен са критикама у објављеном тексту, морао је показати већи степен толеранције од појединца који таква својства нема.

У контексту слободе изражавања треба правити разлику између изјаве о чињеницама и вредносних судова. Постојање чињеница се може доказивати, док се истинитост вредносних судова не може доказивати. У објављеном тексту су изнети вредносни судови ауторке, првотужене. Вредносни судови могу бити безопасни, безначајни, неутрални, они који не вређају, али могу бити и оштри, они који вређају, шокирају или узнемиравају. То је у складу са захтевима плурализма, толеранције и широкогрудости без којих нема демократског друштва. У том контексту тужилац као политичар и функционер који јавно иступа, морао је имати већи степен толеранције у односу на критику која је за њега негативна. Тим пре, што у самом тексту аутор не износи вредносне судове у односу на тужиоца као приватну личност, већ као на јавну личност, на функционера, односно министра полиције.

Нижестепени судови су своје одлуке засновали на употреби израза „Министру АА је поверена улога да испадне најглупљи“ и „Глупост министра је ненадмашна“, али су ови изрази извучени из чланка који треба посматрати као целину. Слобода изражавања дозвољава извесно претеривање, дозвољава провокацију, па и неумерене изјаве. Мишљење првотужене као ауторке чланка јесте изнето провокативно, користећи језик који би могао да се сматра подсмешљивим, па и увредљивим, али је одражавало субјективну процену првотужене о поступцима и изјавама тужиоца, с обзиром да је и сам текст настао као реакција на изјаву и интервју који је тужилац дао у својству министра у вези са спорним догађајем у Савамали.

С обзиром на све ове околности, критички став који је изнет у објављеном тексту јесте од значаја за демократско друштво, јер се тиче догађаја који се одвијао у спорним околностима, да полиција није реаговала, а разлоге нереаговања тужилац је у својству министра изнео у интервјуу (небезбедност самих припадника органа унутрашњих

послова). Интервју је био повод за критички текст ауторке, првотужене која је у њему изнела своје вредносне судове.

Имајући у виду све наведено, не постоји ниједан разлог да се ограничи слобода изражавања. Дакле, ради се о изјавама које доприносе расправи од јавног интереса, о тужиоцу који је не само јавна и политичка личност, већ је био и функционер надлежан за послове одржавања јавног реда и мира, за послове значајне у вези са спорним догађајем, у чланку су изнети вредносни судови који се не могу доказивати и исти је реакција на изјаве министра дате у вези са овим догађајем. Ауторка јесте реаговала са извесном оштрином, али је тиме исказала свој негативан став према изјави, односно интервјуу тужиоца у вези са догађајем који је био битан за интерес јавности.

Приликом одлучивања Врховни суд је имао у виду да је након одбачаја ревизије од стране Врховног касационог суда, првотужена поднела уставну жалбу 20.12.2018. године и допуну уставне жалбе 08.08.2019. године, да је Уставни суд одбацио њену уставну жалбу (Уж 1468/2018), да је након тога поднела представку Европском суду за људска права, да је Европски суд донео одлуку по представи бр. 4545/21 утврђујући да је дошло до повреде члана 10. конвенције, а да је по уставној жалби осталих тужених дана 08.02.2024. године поништио одлуку ВКС о одбачају ревизије, одређујући да Врховни суд поново одлучи о ревизијама тужених, те да је ставом 3. одлуке одредио да ова одлука има правно дејство и према ББ која није поднела уставну жалбу, а налази се у истој правној ситуацији као подносиоци уставне жалбе, сагласно члану 87. Закона о Уставном суду.

Из свих наведених разлога, нижестепене одлуке су преиначене у побијаном делу којим је усвојен захтев тужиоца и одлучено је као у изреци ове пресуде на основу члана 416. ЗПП.

Одлука о трошковима донета је на основу члана 153, 154, 163. и 165. ЗПП, па су туженој ББ досуђени трошкови за састава одговора на тужбу износ од 6.000,00 динара, на име приступа на једно неодржано рочиште износ од 4.500,00 динара, на име заступања на три одржана рочишта износ од по 7.500,00 динара, на име приступа на четири одложена рочишта износ од по 4.500,00 динара, за састав жалбе износ од 12.000,00 динара, за састав ревизије износ од 12.000,00 динара. Туженима ВВ и ГГ и Удружењу грађана „Пешчаник“, досуђени су трошкови за састав одговора на тужбу износ од 6.000,00 динара, за састав једног образложеног поднеска износ од 6.000,00 динара, на име приступа на једно неодржано рочиште износ од 4.500,00 динара, на име заступања на три одржана рочишта износ од по 7.500,00 динара, на име приступа на четири одложена рочишта износ од по 4.500,00 динара, за састав жалбе износ од 12.000,00 динара и за састав ревизије износ од 12.000,00 динара.

Трошкови на име судских такси у првостепеном, другостепеном и ревизијском поступку, туженима нису досуђени, јер висину такси нису определили у складу са одредбом члана 163. став 2. Закона о парничном поступку.

**Председник већа – судија
Татјана Миљуш, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић